

NOTAT

1. juli 2014

Den nationale forsvarsindustrielle strategi

Sammenfatning

Trusler mod Danmark kan opstå overalt i verden og er uforudsigelige og komplekse.

Det betyder, at Danmarks sikkerhed afhænger af fællesskabet med andre lande og af Danmarks evne til at bidrage med høj kvalitet til løsningen af fælles, internationale udfordringer med en bred vifte af militære og civile midler.

Ultimativt er Danmarks suverænitet og selvstændighed imidlertid Danmarks eget ansvar.

Det stiller ikke alene skærpede krav til den sikkerhedspolitiske indsats og forsvarrets formåen, men også til forsvarsindustrien, som forventes at være konkurrencedygtig og levere materiel af høj kvalitet, der let kan indgå i internationale operationer.

Som et lille land er Danmark afhængig af at kunne anskaffe moderne forsvarsmateriel på det europæiske og nordamerikanske marked.

Men det er også nødvendigt, at Danmark råder over konkurrencedygtige industrielle kompetencer og kapaciteter på områder med strategisk betydning for varetagelsen af Danmarks væsentlige sikkerhedsinteresser.

For det første er det nødvendigt, fordi Danmark skal forblive en attraktiv og troværdig partner i det internationale samarbejde om sikkerhed i forbindelse med varetagelsen af fælles sikkerhedsinteresser og styrkelse af den europæiske og nordamerikanske forsvarsindustri. Ved at være en attraktiv partner og skabe gensidig afhængighed i varetagelsen af de fælles sikkerhedsinteresser kan Danmark styrke grundlaget for partneres støtte, hvis Danmarks sikkerhed og selvstændighed bliver truet.

For det andet er det nødvendigt, fordi Danmark ultimativt selv er ansvarlig for sin sikkerhed, suverænitet og selvstændighed og derfor i uforudsete krisesituationer selv skal kunne forstå, vurdere og udvikle modtræk mod nye trusler, herunder i relevant omfang selv skal kunne opretholde centrale systemer og materiel.

Strategien indeholder seks indsatsområder, som har til formål at opretholde og udvikle konkurrencedygtige industrielle kompetencer og kapaciteter på områder med strategisk betydning for varetagelsen af Danmarks væsentlige sikkerhedsinteresser:

1. *Konkurrencepræget internationalt marked for forsvarsmateriel*
Danmark arbejder i relevante internationale fora for, at der skabes et konkurrencepræget internationalt marked for forsvarsmateriel, som fremmer innovation og konkurrenceevne i forsvarsindustrien.
2. *Gode rammevilkår for forsvarsindustrien*
Forsvarsindustrien sikres konkurrencedygtige rammevilkår, herunder vedrørende særlige forhold for forsvarsindustrien, fx produktionstilladelser, eksportkontrol og sikkerhedsgodkendelser.
3. *Samarbejde mellem forsvaret og industrien*
Forsvaret indgår i relevant omfang i samarbejde med danske virksomheder på forsvarsområdet med henblik på at støtte udviklingen af konkurrencedygtige kompetencer og kapaciteter.
4. *Anskaffelses- og udviklingssamarbejde med andre nationer og organisationer*
Når Danmark deltager i anskaffelses- og udviklingssamarbejde med andre nationer og organisationer, vurderes mulighederne for dansk industrideltagelse med henblik på opretholdelse og udvikling af danske industrielle kompetencer på forsvarsområdet.
5. *Forsyningsikkerhed*
I forbindelse med anskaffelser af forsvarsmateriel sikrer forsvaret, at der i relevant omfang stilles krav om leverings-, og forsyningsikkerhed vedrørende kapaciteter med strategisk betydning. Krav til forsyningsikkerhed stilles i overensstemmelse med EU-retten, herunder direktiv 2009/81/EF om forsvarsanskaffelser m.v.
6. *Industrisamarbejde*
Hvis det ikke er muligt at sikre opretholdelse og udvikling af de nødvendige industrielle kompetencer og kapaciteter på forsvarsområdet i Danmark på anden vis, kan udenlandske leverandører forpligtes til at samarbejde med virksomheder i Danmark gennem forpligtelser til industrisamarbejde. Forpligtelser til industrisamarbejde fastsættes efter konkret vurdering i overensstemmelse med EU-retten, særligt artikel 346 i Traktaten om den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF).

Indledning

Det er en væsentlig dansk sikkerhedsinteresse, at vi på strategiske områder med særlig militær og sikkerhedsmæssig betydning har en forsvarsindustri med kompetencer og kapaciteter på et konkurrencedygtigt niveau.

Strategien beskriver:

- Danmarks sikkerhedsinteresser
- Forsvarsindustriens betydning for Danmarks sikkerhed
- Indsatsen for at opretholde og udvikle industrielle kompetencer og kapaciteter på forsvarsområdet

Danmarks sikkerhedsinteresser

Globale, uforudsigelige og komplekse trusler mod Danmark

Danmark har siden afslutningen på Den Kolde Krig været i den privilegerede situation ikke at være konfronteret med direkte, konventionelle militære trusler. Danmarks sikkerhed, frihed og velstand er i højere grad blevet afhængig af den globale udvikling.

Forsvar af statens suverænitet og territorielle integritet er fortsat kernen i sikkerheds- og forsvarspolitikken i de fleste lande. I mange regioner anses direkte, konventionelle militære trusler faktisk for voksende. Mens Danmarks sikkerhedspolitik er blevet stadig mere global i sit udsyn, forbliver den forankret i Europa - i den transatlantiske og europæiske sikkerhedsarkitektur.

De seneste årtier har i øvrigt budt på en udvidelse af genstandsområdet for sikkerhedspolitikken, hvor den traditionelle vægtning af forsvar mod militære trusler og staters sikkerhed i stigende grad komplementeres af fokus på ikke-statslige aktører og et mere komplekst trusselsbillede.

Det afspejler en globalisering, der resulterer i nye transnationale sikkerhedsrisici som pirateri, terrorisme og menneskehandel. Disse har deres udspring i skrøbelige stater og konfliktramte regioner. Danmark har baseret sikkerhedspolitikken på et ønske om at tage et medansvar for sådanne globale sikkerhedsudfordringer.

Globaliseringen har også betydet, at staterne er udfordret som de altdominerende aktører i det internationale system. På det sikkerhedspolitiske område betyder det, at terrornetværk, militser og organiserede kriminelle kan påvirke den globale udvikling og trusselsbilledet og dermed også påvirke danske sikkerhedsinteresser direkte.

Globaliseringen omfordeler også magt mellem staterne. I de senere år har der således kunnet spores en magtforskydning i det internationale system mod Asien, hvor særligt Kina har gjort sig bemærket som en global aktør af stigende betydning.

Samlet set indebærer disse tendenser, at Danmarks sikkerhedspolitik udmøntes i en international sammenhæng, som er mere uforudsigelig og kompleks end tidligere.

Nødvendigt med bred vifte af civile og militære midler

Dette stiller nye krav til sikkerhedspolitikens horisont og virkemidler og betyder, at fokus for dansk sikkerheds- og forsvarspolitik i betydeligt omfang er blevet forskudt fra Danmarks nærområde over mod handling rettet mod udspringet for de nye trusler og destabiliserende faktorer i en globaliseret verden. Det er således kendetegnende for mange af de nuværende sikkerhedspolitiske udfordringer, at håndteringen heraf i betydeligt omfang finder sted langt væk fra Danmarks egne grænser.

Globaliseringen har også skabt nye potentielle trusler mod kerneinfrastrukturen i Danmark. Med den voksende afhængighed af IT-systemer for samfundets kernefunktioner ses cybersikkerhed i dag som en central sikkerhedsdimension. En række lande, herunder Danmark, og organisationer har oprettet særlige agenturer og iværksat strategier for at beskytte mod angreb. Disse kan enten være møntet på at indsamle efterretninger, led i organiseret kriminalitet eller terrorrelaterede.

Samlet set betyder udfordringernes karakter, at sikkerhedspolitikken skal råde over en bred vifte af instrumenter – såvel civile som militære.

Danmarks sikkerhed afhænger af fællesskabet med andre lande

Det er endvidere kendetegnende for disse trusler og udfordringer, at de typisk er for komplekse til at kunne håndteres af noget enkelt land. De går på tværs af grænser og nødvendiggør frem for alt et effektivt internationalt samarbejde og multilaterale løsninger. Danmarks sikkerhed afhænger i høj grad af vores fællesskab og samarbejde med andre lande.

Danmark skal derfor have evnen og kapaciteten til som en troværdig, aktiv og loyal partner at bidrage til at løse disse fælles udfordringer. I lyset af blandt andet den globale magtforskydning medfører dette, at Danmark skal kunne bidrage til, at der sikres tilstrækkelig og relevant kapacitet i det nordamerikanske og vesteuropæiske industrielle forsvarskompleks med henblik på at understøtte varetagelsen af de omskiftelige sikkerhedspolitiske udfordringer.

De omskiftelige sikkerhedspolitiske udfordringer betyder, at Danmark i relation til kapaciteter med særlig strategisk betydning har behov for at være tæt forbundet med den pågældende udenlandske leverandør, så leverandøren har en egeninteresse i at fastholde leverancerne til Danmark uanset eventuelle udviklinger, som kunne være en trussel mod sådanne fortsatte leverancer.

NATO, FN, EU og OSCE udgør på forskellig vis rammen for varetagelsen af Danmarks udenrigs- og sikkerhedspolitiske interesser og værdier. For fortsat at opfylde målsætningen om, at Danmark skal være en aktiv og loyal partner i det multilaterale samarbejde og tage medansvar for håndteringen af globale sikkerhedsudfordringer, skal vi bidrage konstruktivt på flere niveauer – både politisk og operativt. Derfor skal Danmark levere troværdige bidrag til internationale operationer. Dette fordrer viljen og evnen til at stille relevante militære og civile kapaciteter til rådighed i nødvendigt omfang, og af den rette karakter, sammensætning og kvalitet. Sådanne bidrag kan have som forudsætning, at forsvarsindustrien kan levere relevant kapacitet til løsningen af foreliggende opgaver, hvilket fremhæver betydningen af en nær sammenhæng mellem dansk, europæisk og nordamerikansk forsvarsindustri.

Håndhævelsen af Danmarks suverænitet, eksistens og integritet er ultimativt et dansk ansvar. I et strategisk perspektiv sikres Danmarks suverænitet gennem NATO's artikel 5-forpligtelse til kollektivt forsvar af Alliancens territorium. Der forudses imidlertid fortsat at være et behov for at Danmark opretholder udvalgte kapaciteter til at varetage suverænitets-håndhævelse. Dette gælder i stigende grad også i Arktis.

I kraft af Grønland og Færøerne er udviklingen af det arktiske område af afgørende betydning for Danmark. Rigsfælleskabets interesser skal varetages gennem en passende tilstedeværelse og internationalt samarbejde, især i rammen af Arktisk Råd, men også gennem Danmarks strategiske samarbejdspartnere og de nordiske lande. Arktis vil i kraft af uafklarede grænsedragninger, råstofforekomster og voksende maritim trafik uvilkårligt vokse i geopolitisk betydning i de kommende år og dermed også få en mere central rolle i dansk sikkerheds- og forsvarspolitik. Udviklingen stiller nye krav til forsvarets opgaveløsning fsva. overvågning, suverænitets-håndhævelse og redningstjeneste, hvilket også er afspejlet i det nuværende forsvarsforlig (Aftale på forsvarsområdet 2013 - 2017).

Udviklingen i trusler og risici betyder endvidere, at der fortsat er behov for, at militære midler kan indgå i samfundets beredskab, herunder i forbindelse med ekstraordinære hændelser, såsom terrorisme og voldsomme naturfænomener. Endelig vil der være behov for, at Danmark fortsat kan yde bidrag til internationale indsatser i forbindelse med større hændelser, herunder med militære kapaciteter.

Til trods for, at den sikkerhedspolitiske situation er meget omskiftelig, har større militære systemer som kampfly, kampvogne eller krigsskibe lang levetid. Det er derfor nødvendigt at anlægge et længere tidsperspektiv i forbindelse med vurderingen af, hvilke industrielle kapaciteter der er nødvendige for at sikre væsentlige nationale sikkerhedsmæssige interesser.

Strategiske områder med særlig betydning for Danmarks sikkerhed

Visse industrielle kompetencer og kapaciteter har særlig strategisk betydning for forsvarrets opgavevaretagelse og for varetagelsen af Danmarks væsentlige sikkerhedsinteresser, og omkostningerne til opbygning, anvendelse og bortskaffelse af sådanne kompetencer og kapaciteter kan ofte være betydelige.

De aktuelt væsentligste strategiske teknologiområder er:

- avanceret software, herunder cybersikkerhed
- kommunikations- og kommandokontrolsystemer
- overvågnings- og radarteologi
- operativ beskyttelse af personer og militære kapaciteter, fx materiel og kommunikation
- dele af køretøjsområdet med kritisk betydning for militære operationer
- dele af det maritime område med kritisk betydning for militære operationer
- avanceret materialeteknologi og -behandling
- energi- og miljøoptimering i relation til operativ opgaveløsning

Som et lille land kan Danmark ikke råde over alle centrale kompetencer og kapaciteter på de strategiske områder, men realistisk set kun råde over visse kompetencer og kapaciteter inden for hvert strategisk område. Af hensyn til at sikre, at disse kapaciteter og kompetencer er konkurrencedygtige, tilstræbes der størst mulig konkurrence mellem virksomhederne på området om at få ordrer hos udenlandske leverandører og forsvaret.

Dertil kommer, at der i de kommende år forventes at blive behov for en forsvarsindustri – såvel national som international, der kan bistå forsvaret med effektive og tidssvarende løsninger på området for vedligehold af materiel.

International forsvarsindustri betydning for Danmarks sikkerhed

Den danske, europæiske og nordamerikanske forsvarsindustri har væsentlig betydning for varetagelsen af Danmarks sikkerhedsinteresser, idet forsvarsindustriens kompetencer og kapaciteter er afgørende for

- om Danmark kan anskaffe materiel, der er nødvendigt for at opnå relevant styrke og operationelle fordele
- om Danmark i internationale operationer kan levere en fleksibel, hurtig og effektiv indsats af høj kvalitet
- om Danmark har den fornødne teknologiske indsigt til at forstå og vurdere nye trusler, udvikle de fornødne modtræk og planlægge den fremtidige varetagelse af Danmarks sikkerhed

Siden 1949 har NATO udgjort hjørnestenen i Danmarks sikkerhedspolitik og udviklet standarder til militære systemer og fremgangsmåder. NATO

interoperabilitet (evnen til at virke sammen) er i dag et minimumskrav i internationale operationer, og den danske indsats bygger på internationale militære standarder, som gør det muligt for Danmark at indgå direkte i internationale operationer.

Ved anskaffelser af forsvarsmateriel har Danmark klare fordele ved det tættest mulige materiel- og systemsammenfald i forhold til nære allierede. For det første åbner det for samarbejde med allierede om anskaffelser, drift, vedligeholdelse, træning og uddannelse. For det andet giver det mulighed for at trække på allieredes vedligeholdelseskapacitet og materielreserver i forbindelse med internationale operationer. For det tredje bliver det rentabelt for industrien at udvikle og forbedre materialer og systemer. Endelig muliggør det, at Danmark kan tilvejebringe militær kapacitet, som Danmark ikke selv besidder. Det gælder for eksempel adgang til sikker, operativ kommunikation via satellitter.

Langt størstedelen af forsvarets anskaffelser sker på det internationale marked, hvilket i praksis vil sige det europæiske og nordamerikanske marked.

I forhold til den enkelte anskaffelse har det ikke betydning, om leverandøren er dansk eller udenlandsk. Det afgørende er kvalitet, teknologi, forsyningsikkerhed, opfyldelse af internationale militære standarder og pris.

Derfor arbejder Danmark i alle relevante internationale fora på at sikre et åbent, konkurrencepræget internationalt marked for forsvarsmateriel, som skaber det bedst mulige grundlag for at udvikle konkurrencedygtige, højteknologiske og innovative produkter og tjenesteydelser til lavest mulige pris.

Dansk forsvarsindustri betydning for Danmarks sikkerhed

Danmark er et lille land med en relativt lille forsvarsindustri.

I Danmark er der ca. 450 virksomheder, som på baggrund af deres kompetencer og produkter på det civile marked, vurderes at kunne levere på forsvarsområdet. Heraf har ca. 50 virksomheder en væsentlig del af deres omsætning på forsvarsområdet. 80 pct. af virksomhederne på forsvarsområdet har en omsætning på forsvarsmateriel på under 50 mio. kr. årligt.

Virksomhederne på forsvarsområdet er spredt over mange brancher og fordeler sig på nogle få systemleverandører, en række specialiserede underleverandører og nicheproducenter med teknologisk avancerede produkter samt en række komponentleverandører med simple komponenter.

Den samlede årlige omsætning på forsvarsområdet skønnes at være mellem 2,0 og 3,0 mia. kr., hvoraf over 75 pct. eksporteres.

Visse danske systemleverandører og underleverandører er leveringsdygtige i avancerede, højteknologiske og internationalt konkurrencedygtige produkter og tjenester på forsvarsområdet. Det gælder særligt inden for de strategiske områder med særlig betydning for varetagelsen af Danmarks sikkerhed, som er nævnt ovenfor.

På den baggrund kan danske virksomheder, der råder over konkurrencedygtige kompetencer og kapaciteter inden for de strategiske områder have betydning for varetagelsen af Danmarks sikkerhedsinteresser, idet de

- bidrager til, at Danmark vedbliver at være en troværdig og attraktiv samarbejdspartner i det internationale samarbejde om fred og sikkerhed
- kan bidrage til at øge innovationen, skærpe konkurrencen, højne kvaliteten og sænke priserne på det europæiske og nordamerikanske marked for forsvarsmateriel
- kan samarbejde med forsvaret om levering, drift og udvikling af visse strategiske vigtige teknologier
- råder over menneskelige ressourcer og kompetencer, der er relevante for det danske samfund i relation til anskaffelse, vedligeholdelse og udvikling af strategisk vigtige teknologier
- sammen med udenlandske leverandører samt uddannelses- og forskningsinstitutioner bidrager med teknologisk indsigt, som er relevante for evnen til at forstå og vurdere nye trusler og at udvikle løsninger til imødegåelse heraf, specielt vedrørende den avancerede teknologiudvikling, der foregår i privat regi
- kan dække behov for løbende tilpasning og udbygning med ny funktionalitet i softwarebaserede kommandokontrolsystemer, der kører i døgndrift og kræver hurtig opdatering og korrekt betjening
- kan bidrage med relevante kompetencer og kapaciteter på udvalgte områder, hvis det som følge af uforudsigelige hændelser skulle være nødvendigt for at kunne levere fornødne løsninger
- bidrager til at udvikle forsvaret på områder med særlig politisk prioritet, fx energi- og miljøoptimering i relation til operativ opgaveløsning samt evnen til at løse opgaver i Arktis
- Styrker udenlandske leverandørers afhængighed af gensidige relationer til Danmark og deres interesse i at fastholde samarbejdet og forsyningerne til Danmark i tilfælde af uforudsete kriser.

Samlet set er det tilstedeværelsen af konkurrencedygtige industrielle kompetencer og kapaciteter, der er grundlaget for, at Danmark kan være en troværdig allieret på det industrielle område, og at Danmark kan levere de fornødne løsninger under mulige, uforudsete kriser.

Strategiske anskaffelser

Visse anskaffelser af forsvarsmateriel har særlig strategisk betydning for Danmark, hvilket blandt andet betyder, at det er yderst vigtigt, at forsvaret har den nødvendige fulde operative rådighed over kapaciteten.

I disse tilfælde kan der være behov for at sikre leverings- og forsynings-sikkerheden på en måde, der strækker sig ud over normale kontraktuelle sanktionsregimer for misligholdelse. Krav om industrisamarbejde mellem den udenlandske leverandør og dansk forsvarsindustri m.v. kan være en måde at sikre den nødvendige leverings- og forsynings-sikkerhed, herunder f.eks. i relation til rettidig og korrekt levering af såvel kapaciteten som eventuelle supportydelser hertil (reservedele, specialværktøj, dokumentation, træning mv., og eventuelt tillige driftsydelser el.lign.).

Strategiske indsatsområder

På baggrund af forsvarsindustriens betydning for varetagelsen af Danmarks sikkerhedsinteresser sætter denne strategi rammerne for, hvordan Danmark sikrer, at de fornødne konkurrencedygtige industrielle kompetencer og kapaciteter inden for strategiske områder er til rådighed i Danmark, og at Danmark bidrager til en konkurrencedygtig, innovativ og højteknologisk europæisk og nordamerikansk forsvarsindustri.

Strategiens seks indsatsområder for at opretholde og udvikle forsvarsindustrien i Danmark beskrives nedenfor.

1. Et konkurrencepræget internationalt marked for forsvarsmateriel

Danmark arbejder i relevante internationale sammenhænge målrettet på at sikre et åbent konkurrencepræget internationalt marked for forsvarsmateriel, som fremmer innovation og konkurrenceevne i forsvarsindustrien. Målet er både at sikre markedsadgang for dansk forsvarsindustri og at sikre, at forsvaret kan anskaffe moderne materiel til den rigtige pris på det internationale marked for forsvarsmateriel

Som konsekvens heraf foretager Danmark som udgangspunkt anskaffelser af forsvarsmateriel og tjenesteydelser på forsvarsområdet på grundlag af EU's direktiv 2009/81/EF om anskaffelser på forsvarsområdet.

Danmark støtter Kommissionens bestræbelser for at udvikle en konkurrencedygtig europæisk forsvarsindustri, idet Danmark lægger vægt på, at det sker under hensyntagen til samarbejdet i NATO og de mindre medlemsstaters ret til at træffe foranstaltninger – i overensstemmelse med EU-retten, herunder artikel 346 TEUF - til beskyttelse af væsentlige sikkerhedsinteresser.

2. Gode rammevilkår for forsvarsindustrien

Det væsentligste grundlag for at opretholde og udvikle forsvarsindustrien i Danmark er, at industrien har gode og konkurrencedygtige generelle rammevilkår som udgangspunkt for innovation og udvikling af konkurrencedygtige produkter og tjenesteydelser.

På områder, hvor der gælder særlige forhold for forsvarsindustrien, fx med hensyn til krav om produktionstilladelser, eksportkontrol og sikkerhedsgodkendelser, tilstræbes der en klar, gennemsigtig og effektiv administration inden for rammerne af den danske udenrigs- og sikkerhedspolitik.

3. Tæt samarbejde mellem forsvaret og industrien

Danmark arbejder målrettet på at udvikle forsvarsindustrien gennem samarbejde med forsvaret i form af rådgivning, dialog og udviklingsaktiviteter, der indebærer fordele for begge parter. Forsvaret kan gennem samarbejde med industrien blandt andet få adgang til bedre produkter og innovative løsninger, større fleksibilitet i indsatsen og adgang til civile teknologiske kompetencer. Industrien kan på sin side få adgang til at udvikle nye produkter og løsninger, skaffe viden om kommende behov og få kontakt til udenlandske leverandører og kunder.

Samarbejdet mellem forsvaret og industrien omfatter bl.a. kendskab til forsvarets langsigtede anskaffelsesbehov, hvilket giver industrien mulighed for at udvikle samarbejder og produkter, der kan bidrage til at imødekomme forsvarets behov.

Rådgivningen til dansk industri foregår blandt andet gennem de danske forsvarsattachéer i udlandet, som kan bistå danske virksomheder med kontakter til udenlandske leverandører eller forsvarsmyndigheder.

Dialogen mellem forsvaret og industrien foregår blandt andet i Forsvarets Materielnævn, som er et formelt forum for samarbejdet mellem forsvaret og industrien, samt i Forsvarets Materieltjenestes løbende dialog med danske branche- og interesseorganisationer og samarbejde med industrien om arrangementer vedrørende udviklingsmuligheder på forsvarsmaterielområdet.

Udviklingsaktiviteterne kan som udgangspunkt omfatte Forsvarets samarbejde med industrien om udvikling, salg og markedsføring. Samarbejdet foregår almindeligvis ved forsvarets udlån af personel, materiel eller ved støtte til afprøvning og fremvisning af produkter mod dækning af forsvarets omkostninger hertil.

Endvidere omfatter udviklingsaktiviteterne Forsvarets Materieltjenestes medfinansieringsprojekter, som udvider forskningskapaciteten på områder, hvor Forsvarets Materieltjeneste ikke selv råder over de fornødne kompetencer. Udvælgelsen af medfinansieringsprojekter sker på grundlag

af værdien for såvel forsvaret som industrien. For at opnå medfinansiering skal et projekt være relevant for forsvaret, gavne forsvarsindustrien, være interessant ud fra et forsknings- eller udviklingsperspektiv og indebære internationalt samarbejde, og industrien skal bidrage med mindst 50 pct. Projekterne drøftes med Dansk Industri og brancheforeningen FAD, eksempelvis i regi af Forsvarets Materielnævn.

4. Anskaffelses- og udviklingssamarbejde med andre nationer og organisationer

Som et vigtigt element i varetagelsen af Danmarks væsentlige sikkerhedsinteresser indgår Danmark som deltager i udvalgte anskaffelses- og udviklingssamarbejde med andre nationer bilateralt, multinationalt eller i alliancesammenhæng, når dette ud fra en helhedsbetragtning vurderes udbytterigt. I international sammenhæng vil aftalegrundlaget med de øvrige deltagende nationer som udgangspunkt give mulighed for, at virksomheder i Danmark kan deltage på linje med virksomheder fra de øvrige deltagende nationer.

Ved indgåelsen af aftaler om sådanne anskaffelses- og udviklingssamarbejder vurderer Forsvaret mulighederne for dansk industrideltagelse i overensstemmelse med principperne i denne strategi, hvor Erhvervs- og Vækstministeriet også indgår.

5. Forsyningsikkerhed

I forbindelse med anskaffelse af forsvarsmateriel sikrer forsvaret, at der i relevant omfang stilles krav om leverings-, - og forsyningsikkerhed vedrørende kapaciteter med strategisk betydning i overensstemmelse med EU-retten.

6. Industrisamarbejde

Samarbejdet mellem udenlandske leverandører og danske virksomheder om forsvarsmateriel har betydning for at opretholde og udvikle kompetencer og kapaciteter, der kan være nødvendige for varetagelsen af Danmarks væsentlige sikkerhedsinteresser. For de danske underleverandører er samarbejdet med de store udenlandske leverandører afgørende for deres adgang til det internationale marked for forsvarsmateriel og ny teknologi på forsvarsområdet. For de udenlandske leverandører kan samarbejdet med innovative, konkurrencedygtige danske underleverandører øge deres konkurrenceevne.

Der er imidlertid ikke nogen sikkerhed for, at øget konkurrence på markedet for forsvarsmateriel og de øvrige nævnte indsatser sikrer opretholdelse og udvikling af konkurrencedygtige industrielle kompetencer og kapaciteter på strategiske områder, som er nødvendige for varetagelsen af Danmarks væsentlige sikkerhedsinteresser.

Det internationale marked for forsvarsmateriel er fortsat præget af en udbredt beskyttelse af nationale producenter af hensyn til at varetage nationale sikkerhedsinteresser, uanset bestræbelser på at øge konkurrencen på

det internationale marked. Det gør det især vanskeligt for mindre virksomheder fra mindre lande at få adgang til at samarbejde med og blive underleverandører til de store internationale leverandører. Det vurderes at ville tage mange år, før der ses en væsentlig ændring i markedsadgangen for mindre virksomheder.

Derfor kan det, hvis andre midler ikke viser sig at være tilstrækkelige, være nødvendigt at forpligte udenlandske leverandører til at samarbejde med virksomheder i Danmark i form af forpligtelser til industrisamarbejde på forsvarsområdet. Eventuelle forpligtelser til industrisamarbejde fastsættes på grundlag af en konkret vurdering ved hver enkelt anskaffelse i overensstemmelse med EU-retten, særligt artikel 346 TEUF om beskyttelse af medlemsstaternes væsentlige sikkerhedsinteresser. Herunder vurderes det, inden for hvilke af de 8 strategiområder, der er behov for at opretholde og udvikle industrielle kompetencer og kapaciteter i forbindelse med den konkrete anskaffelse. Eventuelle forpligtelser til industrisamarbejde fastsættes som led i forsvarets almindelige anskaffelsesprocedurer og fremgår af Forsvarsministeriets aktstykker, anskaffelsesmateriale og kontrakter.